

LUNDS
UNIVERSITET

SAMHÄLLS- VETENSKAPLIGA FAKULTETEN

UTANFÖRSKAP OCH FÖRSVARSVILJA

EN KVANTITATIV UNDERSÖKNING AV SAMBANDET
MELLAN GRADEN AV UTANFÖRSKAP I SAMHÄLLET OCH
VILJAN ATT FÖRSVARA SITT LAND

Kandidatuppsats i Statsvetenskap: kandidatkurs (STVK02)
Samhällsvetenskapliga fakulteten
Statsvetenskapliga institutionen
Lunds Universitet
VT22

Författare: Sebastian Kaspar
Handledare: Malena Rosén Sundström
Co-supervisor: Gustav Agneman

Abstract

This study has examined whether there is a link between the degree of social exclusion in society and the will to defend one's country. The study was conducted through a survey of 102 Swedish high school students at Borgarskolan in Malmö where the respondents were asked a number of questions that measured their social exclusion in society based on three variables: trust in the state, national pride and descent, as well as questions that measured their willingness to defend Sweden. Subsequently, regression analysis was carried out in which the social exclusion variable's effect on the respondents' armed will to defend, i.e., their will to defend Sweden with arms if the kingdom was attacked, was analysed. After examining the control variable "gender affiliation's" possible effect on the relationship between the social exclusion variables and the will-to-defend variable, the results show that national pride, i.e., whether one is proud to be Swedish or not and whether one feels like a Swede or not, had a significant relationship with whether the respondent has a high or low will to defend. At the same time, the respondents' descent and trust in the state do not seem to have had any effect on their willingness to defend their country, should it be attacked by foreign power.

Keywords: Försvarsvilja, Utanförskap, Samhällsgruppstillhörighet, Situation, Försvarsmakten, Utsatta områden, Nationell stolthet, Förtroende för staten, Härkomst

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Syfte och problemformulering.....	4
1.3 Avgränsningar.....	5
2. Teoretiskt ramverk	5
2.1 Modéers hypotes.....	5
2.2 Att mäta försvarsvilja.....	7
2.3 Att mäta utanförskap.....	9
3. Metod	10
3.1 Kvantitativt tillvägagångssätt.....	10
3.2 Enkätstudie.....	11
3.2.1 Enkätens utformning.....	11
3.2.2 Databesamling.....	14
3.3 Operationaliseringar.....	15
3.3.1 Oberoende variabel - Utanförskap.....	15
3.3.2 Beroende variabel - Försvarsvilja.....	16
3.4 Urval & population.....	17
3.5 Analysmetod.....	18
3.6 Bortfall.....	19
3.7 Källkritiskt hänsynstagande.....	19
3.7.1 Validitet.....	20
3.7.2 Reliabilitet.....	21
3.8 Etiska överväganden.....	21
4. Resultat	22
5. Teoretisk analys	26
6. Diskussion	28
7. Slutsats	29
8. Sammanfattning	30
Referenslista.....	31
Appendix.....	33

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Den 24 februari 2022 beordrade Rysslands president Vladimir Putin sina trupper att gå över den ukrainska gränsen för att “demilitarisera och avnazifiera” Ukraina. För första gången sedan Kalla kriget invaderades en självständig demokratisk stat på den europeiska kontinenten av en annan stat. Trots ojämna resursfördelningar till rysk fördel har det ukrainska folket lämnat allt som hör deras vardag till för att plocka upp vapen och försvara sitt land, något som i skrivande stund tycks ha varit framgångsrikt. Ukrainarna har lyckats stå emot och trycka tillbaka ryska styrkor trots sitt numerära underläge. Vissa pekar på att de ukrainska framgångarna beror på ukrainarnas starka försvarsvilja, samtidigt som de ryska värnpliktiga som verkställt invasionen präglats av ett lågt stridsvärde och en låg moral (Helenius 2022).

Samtidigt börjar flera andra länder i Rysslands närområde omvärdera sin egen försvarsförmåga. Sveriges regering har sedan Rysslands invasion av Ukraina tillkännagivit att de svenska försvarsanslagen höjs till motsvarande 2% av BNP enligt NATO-standard och försvarsminister Peter Hultqvist har beskrivit det säkerhetspolitiska läget i Europa som det värsta sedan andra världskriget (Tanaka & Rosén 2022, Dahlström 2022). Dessa miljardsatsningar på försvaret kommer resultera i att fler svenska ungdomar kommer, med frivillighet eller tvång, genomföra en grundläggande militär utbildning oavsett varifrån de kommer eller vilket kön de har (Hufvudstadsbladet 2022). En fråga som kvarstår är dock hur dessa ungdomars försvarsvilja ser ut i ett segregerat land som Sverige. Enligt Connable m.fl. (2019) avgörs i stort sett alla krig och slag av den ena partens vilja, och den andra partens ovilja, att slåss (Connable m.fl. 2019:1). Även om stora resurser läggs på upprustningen av Försvarsmakten är det alltså inte säkert att det är tillräckligt för att tillgodose att Sverige har ett starkt försvar om det visar sig att svenskarna är ovilliga att möta sin angripare på slagfältet. Därför är det inte bara intressant utan även aktuellt att undersöka vad som gör svenska ungdomar mer eller mindre villiga att försvara sitt land.

1.2 Syfte och problemformulering

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) genomförde år 2019 en enkätundersökning med 2 132 svenska medborgare där svenskarnas försvarsvilja undersöktes utifrån variabler såsom socioekonomi, kön, ålder et cetera (Wedebbrand & Jonsson 2021). Något som saknades var däremot hur graden av utanförskap påverkade försvarsviljan. Mitt syfte är således att fylla den luckan inom forskningen och komplettera FOI:s undersökning genom att, med fokus på svenska ungdomar, undersöka ytterligare en variabels påverkan på försvarsvilja, nämligen utanförskap. Man kan alltså kalla mitt bidrag till forskningen för ett tillägg till rapporten ”Svenskarnas försvarsvilja” (Wedebbrand & Jonsson 2021).

Det är inte så att en enstaka faktor på egen hand påverkar en individs försvarsvilja. Har en person växt upp i utanförskap vore det fel att påstå att utanförskap i sig är den enskilda förklaringsfaktorn, det finns mängder av andra bakomliggande orsaker som påverkar försvarsviljan. Wedebbrand & Jonsson (2021) visar bland annat att kön och ålder spelar roll för försvarsviljan där kvinnor och yngre har en lägre personlig försvarsvilja än män och äldre. Det vore samtidigt fel att påstå att “en ung kvinna har låg försvarsvilja” eftersom även om kön och ålder tycks påverka den personliga försvarsviljan finns det onekligen andra variabler som också har en påverkan. En av slutsatserna Wedebbrand och Jonsson (2021) drar är att det är svårt att säga något om en persons försvarsvilja utifrån *en* förklaringsfaktor. “Ingen person är bara kvinna eller man, utan tillhör också en viss åldersgrupp, bor någonstans, arbetar med något, har vissa erfarenheter och så vidare. [...] Med andra ord kan vi inte fastslå vilken bakgrundsfaktor som är den mest avgörande utan anar snarare att flera olika faktorer inverkar på olika vis.” (Wedebbrand & Jonsson 2021). Det är där mitt utanförskapsbegrepp kommer in i bilden. Jag har undersökt om det ter sig så att killar och tjejer som är varandra lika på så många sätt som möjligt (sett till att alla är i samma ålder, har samma sysselsättning i och med att de studerar på gymnasiet i samma stad et cetera) bortsett från deras grad av utanförskap har vitt skilda mått av försvarsvilja eller om försvarsviljan är ungefär densamma. Jag hävdar inte att utanförskapet i sig är den enskilda förklaringsfaktorn bakom en individs höga eller låga försvarsvilja, utan jag menar att graden av utanförskap liksom kön, ålder, sysselsättning och så vidare är en av flera orsaker bakom förekomsten eller uteblivelsen av försvarsvilja. Visar det sig att utanförskap påverkar försvarsviljan är frågan om utanförskapet i samhället något regeringen bör uppmärksamma och hantera, förutsatt att de strävar efter att höja försvarsviljan hos de ungdomar som förväntas göra värnplikten.

Min frågeställning lyder sålunda: *Vilken påverkan har graden av utanförskap i samhället på svenska ungdomars försvarsvilja?*

1.3 Avgränsningar

Jag har valt att avgränsa mina analysenheter till ungdomar eftersom det till stor del är ungdomar som kommer påverkas av nya satsningar på försvaret när fler väntas genomföra värnplikten (Hufvudstadsbladet 2022). Sen är det även så att de som i regel utkämpar krig är den yngre andelen av befolkningen eftersom det är de som besitter den fysiska kapacitet som krävs för att verka i fält. Således är det deras försvarsvilja som är intressant eftersom det är deras vilja eller ovilja att motstå en angripare som kan komma att avgöra en väpnad konflikts utgång. Med det sagt har jag valt att fokusera på mina respondenters beväpnade försvarsvilja, det vill säga deras vilja eller ovilja att med vapen försvara Sverige, skulle riket befinna sig i en krigssituation. Wedebrand & Jonsson (2021) undersöker även sina respondenters vilja att delta i en icke-stridande roll som en del av civilförsvaret, något jag av platsskäl valt att bortse från även om det också är intressant. Slutligen har jag valt att genomföra min undersökning i Malmö, en stad som jag anser på ett gott sätt exemplifierar ett segregerat samhälle i Sverige där både utanförskapsområden och välbärgade områden ligger inom gränserna för en och samma stad. Samtliga avgränsningar kommer diskuteras mer utförligt nedan.

2. Teoretiskt ramverk

2.1 Modéers hypotes

Det har visat sig att försvarsvilja är ett tämligen understuderat område och därav är antalet teorier om ämnet knappa. Jag har hursomhelst använt Björn Modéers rapport *DEFINITIONER AV FÖRSVARSVILJA - Några kritiska kommentarer* (1974) som underlag för min teoriansknytning. Modéer menar att försvarsvilja som attityd betraktad består av en uppsättning åsikter och värderingar kring det egna landets försvar som sedermera leder till ett beteende (Modéer 1974:16). Vad som påverkar dessa åsikter och värderingar är enligt Modéer en eller fler av tre variabler: samhällsgrupptillhörighet, situation och syfte.

Samhällsgruppen kan vara betingad av allt från yrke, religion, socioekonomi, kultur et cetera där olika grupper har olika försvarsvilja, delvis beroende på situationen de befinner sig i. Med "situationen" menar Modéer egentligen rådande hotbild. Han stakar ut tre situationer en grupp kan befinna sig i:

1. Fredssituation.
2. Kris/krigssituation - där mobilisering sker.
3. Stridssituation - ute på slagfältet.

(Modéer 1974:17).

I den här uppsatsen intresserar jag mig för om en tillhörighet i samhällsgrupperna "lågt utanförskap" respektive "högt utanförskap" påverkar en individs vilja att delta i en stridande roll skulle situation 2 göras gällande.

Det bör för övrigt nämnas att den tredje variabeln "syfte" förklarar vad som ligger bakom en individ eller grupps försvarsmässigt beteende. Två personer kan ha samma försvarsmässiga beteende trots att de har olika motivationer till detta beteende. Den ene kanske engagerar sig i Försvarsmakten med en protestaktion i åtanke medan den andre gör det utav patriotism, själva agerandet förblir detsamma även om deras syften skiljer sig åt (Modéer 1974:17). Syftesvariabeln är hursomhelst inte intressant för den här undersökningen. Graden av utanförskap betraktar jag inte som någon självvald motivation bakom en viss försvarsmässig attityd utan något som snarare kan påverka en individs försvarsvilja vare sig denne vill det eller ej. Jag betraktar sålunda den som svarar JA på frågan "Tänk dig att Sverige blir invaderat av ett annat land. Hade du då varit villig att försvara Sverige genom att strida?" som försvarsvillig och den som svarar NEJ som föga försvarsvillig oavsett vilket syfte respondenten har bakom sitt enkätsvar. Resultatet av enkätsvaren indikerar sedan respondenternas samhällsgruppsstillhörighet.

Modéers hypotes är som ovan nämnt att samhällsgruppsstillhörighet påverkar försvarsvilja, vilket jag kommer pröva genom en hypotetisk-deduktiv metod. Stämmer hypotesen bör individerna i en *viss* samhällsgrupp således ha en *viss* försvarsvilja (med reservation för marginella avvikelser). Om det visar sig att de som tillhör samhällsgruppen "högt utanförskap" och de som tillhör "lågt utanförskap" ger enhetliga svar inom gruppen gällande sin inställning till försvarsviljan kan vi alltså argumentera för att Modéers hypotes stämmer. En risk kan emellertid vara att respondenterna samtidigt tillhör andra samhällsgrupper som har större påverkan på deras försvarsvilja än graden av utanförskap och att vi därför inte kan

säga något om Modéers hypotes. Jag anser dock att mitt urval ur populationen minimerar denna risk något eftersom samtliga respondenter på ett eller annat sätt tillhör en och samma samhällsgrupp sett till sysselsättning och demografi, det vill säga gymnasieelever i Malmö, samtidigt som de tillhör olika grupper vad gäller graden av utanförskap. Enkäten täcker dessutom flera samhällsgruppstillhörigheter genom kulturellt, politiskt och socioekonomiskt (härkomst) inriktade frågor som ett mått på utanförskap. Lever en person i högt utanförskap är det med andra ord svårt att tänka sig att det inte skulle komma till uttryck i exempelvis frågor om socioekonomisk, kulturell eller politisk samhällsgruppstillhörighet.

Evelina Falkenberg har gjort en kvalitativ studie på svenska ungdomars försvarsvilja utifrån Modéers (1974) hypotes om samhällsgruppstillhörighetens påverkan på försvarsviljan där Falkenberg kom fram till att försvarsviljan "...påverkas av omständigheter som personerna befinner sig i, [...] liksom vilken samhällsgrupp personen identifierar sig med i det sammanhanget" (Falkenberg 2020:46) och att "Respondenterna beskriver en starkare villighet att bidra till krishantering vid extraordinära händelser, dock främst i fredstid, i länder som ligger geografiskt, kulturellt eller emotionellt nära individen jämfört om personen saknar personlig anknytning till landet." (Falkenberg 2020:47).

Jag kommer pröva resultatet av Falkenbergs studie som jag samtidigt använder för att bygga min egen hypotes. Falkenberg har som ovan nämnt nått slutsatsen att personer visar en högre försvarsvilja när de har en emotionell och kulturell anknytning till landet som ska försvaras (Falkenberg 2020:47). Jag betraktar samtidigt en avsaknad av en emotionell och kulturell anknytning till samhället genom exempelvis brist på nationell stolthet eller förtroende för staten i enkätsvaren som ett tecken på utanförskap. Därför lyder min hypotes: *Individer i den samhällsgrupp som innehar ett högt utanförskap har också en låg försvarsvilja.*

2.2 Att mäta försvarsvilja

Försvarsvilja är ett brett begrepp vars definition varierar beroende på vem du frågar och vad du undersöker då det kan rymma allt från militärt, civilt, ekonomiskt och psykologiskt försvar. Därför är det viktigt att "försvarsvilja" operationaliseras och avgränsas med precision enligt undersökningens syfte för att det ska göras mätbart. Eftersom begreppet är så brett kan en definition som visar sig vara lämplig i ett sammanhang vara olämplig i ett annat. En definition av försvarsviljan måste således vara ändamålsenligt precis (Modéer 1974:3-4).

Björn Modéer radar upp flera förslag på olika definitioner av försvarsvilja i *DEFINITIONER AV FÖRSVARSVILJA - Några kritiska kommentarer* (1974). Man kan enligt Modéer definiera begreppet på två sätt, antingen utifrån psykologiska/individuella egenskapstermer eller ur sociologiska grupprelationstermer (Modéer 1974:8). Eftersom det är individens (ungdomar i Malmö) försvarsvilja jag intresserar mig för är det en psykologisk/individuell definition jag använder mig av när jag operationaliserar begreppet försvarsvilja (se 3.2.2 “Beroende Variabel - försvarsvilja”). Modéer menar att ingen av de definitioner han räknar upp är på egen hand tillräcklig för att definiera *hela* begreppet försvarsvilja, men eftersom mitt ändamål är preciserat till att undersöka just beväpnad försvarsvilja anser jag att definitionen: “Försvarsvilja är individens benägenhet att bidra till nationens väpnade försvar i händelse av angrepp från främmande makt” är tillämpbar i min undersökning (Modéer 1974:9-10).

Det har tidigare ifrågasatts huruvida försvarsviljan är mätbar i fredstid. Somliga forskare hävdar att försvarsviljan är obefintlig så länge inte krig eller kris råder (Modéer 1974:3). Jag vill mäta hur mina enkätrespondenter hade agerat om situation 2 (krig/krigssituation) gjordes gällande. Samtidigt befinner sig respondenterna i en fredssituation för närvarande. Frågan är om fredssituationen sänker mina respondenters försvarsvilja och således gör den mindre representativ för hur den hade sett ut under en krigs/krissituation.

Till att börja med avfärdar Modéer att försvarsvilja inte går att analysera i fredstid. Försvarsvilja är ett beteende som uttrycker sig på olika sätt i olika situationer genom individers och grupper attityder till vissa försvarsrelaterade sammanhang i samhället. Under fredstid kan detta exempelvis vara individers inställning till upprustningen av Försvarsmakten genom skattemedel medan under en krigs/krissituation kan detta visa sig genom medborgare i värnpliktig ålders vilja eller ovilja att mobilisera sig för att försvara Sverige (Modéer 1974:16-18).

Jag vill samtidigt argumentera för att Sverige i skrivande stund befinner sig någonstans mitt emellan situation 1 och 2 då det går att konstatera att kriget i Ukraina betraktas som en kris i Sveriges närområde. Upprustningen av försvarsmakten såväl som frågan om ett svenskt NATO-medlemskap har placerats högst upp på den politiska dagordningen. Samtidigt har ansökningarna till Hemvärnet ökat markant sedan Rysslands invasion av Ukraina (Holm

2022). Även om Sverige befinner sig i en fredssituation utökas försvarsmaktens mobiliseringsförmåga genom höjda anslag och en utökad värnplikt. Till följd av kriget i Ukraina har samtliga svenska medborgare fått en anledning att överväga sitt eget deltagande i en eventuell konfrontation med Ryssland. Med tanke på allt detta vill jag mena att förutsättningarna för en undersökning av svenskarnas försvarsvilja utifrån en eventuell krigs/krisituation är tämligen goda just nu. För säkerhets skull ställer jag dock även frågan “Anser du att det är bra att regeringen lägger 2 miljarder kr extra av skattepengarna på det militära försvaret efter Rysslands invasion av Ukraina, även om det innebär att andra delar av samhället får mindre finansiering?” som ska betraktas som en kontrollvariabel för att respondenterna eventuellt har en högre försvarsvilja i en fredssituationskontext jämfört med en kris/krigssituationskontext.

2.3 Att mäta utanförskap

Utanförskap är också ett mångfacetterad begrepp som kan innefatta allt från socioekonomi, kultur, nationell samhörighet et cetera (Littlewood m.fl. 2007:10, 17-22). Jag avser fånga så många aspekter av utanförskap i samhället som möjligt genom att ställa flera olika frågor som mäter utanförskap på flera olika sätt (se 3.2.1 “Enkätens utformning”). Frågan “Är du stolt över att vara svensk” mäter en kulturell grad av utanförskap, frågan “Hur högt är ditt förtroende för svenska staten” mäter en politisk grad av utanförskap, och frågan “I vilken del av Malmö växte du upp” mäter graden av utanförskap utifrån socioekonomiska och trygghetsmässiga förutsättningar kopplade till härkomst. Således undersöker jag inte bara en slags utanförskap utan flera. Det är givetvis så att en typ av utanförskap kan ha större påverkan på försvarsviljan än en annan. Det kan också vara så att en utanförskapsvariabel modereras av en annan variabel, något som kommer redogöras i analysdelen. Enkät svar som tyder på låg delaktighet och samhörighet i samhället samt en härkomst i ett utanförskapsområde (Rosengård, Hyllie, Fosie) betraktas som indikatorer på högt utanförskap medan enkät svar som tyder på det motsatta samt en härkomst i något av övriga områden (Centrum, Västra Innerstaden, Södra Innerstaden, Limhamn-Bunkeflo, Oxie, Husie, Kirseberg) betraktas som indikatorer på ett lågt utanförskap. Beskrivning av frågorna och motivering till varför just Rosengård, Hyllie och Fosie betraktas som utanförskapsområden presenteras i metoddelen.

3. Metod

3.1 Kvantitativt tillvägagångssätt

Eftersom mina svarsalternativ var kategoriska sådana, snarare än numeriska, var första steget att göra enkätsvaren till mätbara dummyvariabler i Stata där varje svarsalternativ motsvarade antingen 1 eller 0 där exempelvis svaret "Ja" på frågan "*Är du stolt över att vara svensk?*" motsvarade 1 medan svaren "Nej", "Jag känner mig inte svensk" och "Vet ej/Vill inte uppge" motsvarade 0. Därefter skapade jag regressioner i Stata där jag jämförde de olika utanförskapsvariablernas påverkan på min beroende variabel: försvarsviljan, där jag gjort frågan "*Tänk dig att Sverige blir invaderat av ett annat land. Hade du då varit villig att försvara Sverige genom att strida?*" till en dummyvariabel där svaret "Ja" motsvarade 1 och svaret "Nej" motsvarade 0.

Eftersom Modéer hävdar att försvarsvilja i fredstid främst kommer till uttryck i folkets inställning till politiska försvarsbeslut (Modéer 1974:16-18) mäts även aktuella utanförskapsvariablers samband med respondenternas svar på frågan "*Anser du att det är bra att regeringen lägger 2 miljarder kr extra av skattepengarna på det militära försvaret efter Rysslands invasion av Ukraina, även om det innebär att andra delar av samhället får mindre finansiering?*" där "Ja" motsvarar 1 medan "Nej" motsvarar 0. Denna fråga är en kontrollvariabel. Eftersom variationen i försvarsvilja kan påverkas beroende på respondenternas uppfattning av rådande hotbild mot Sverige kan de som upplever att Sverige befinner sig i fredssituation vara mindre benägna att föreställa sig själva i en stridande roll just nu. Det innebär emellertid inte att de har en låg försvarsvilja i fredstid och det betyder heller inte att de inte skulle kunna ha en hög försvarsvilja i krigs/krissituation. Hade resultatet visat på att respondenterna främst haft en låg försvarsvilja i frågan om väpnat deltagande men en hög försvarsvilja i frågan om regeringens satsningar på Försvarsmakten skulle det kunnat förklaras av att respondenterna präglats av en rådande fredssituation.

Samtidigt är könsvariabeln, det vill säga frågan om huruvida respondenten är man eller kvinna, en kontrollvariabel för utanförskap. Tidigare forskning visar att kvinnor i regel har en lägre försvarsvilja än män, särskilt när frågan gäller en stridande roll (Wedebbrand & Jonsson

2021:22). Det var därför intressant att kontrollera huruvida det snarare var kön än graden av utanförskap som påverkade respondenternas försvarsvilja.

3.2 Enkätstudie

Jag har valt att använda en enkätundersökning som mätinstrument för att besvara min frågeställning. Jag delade ut enkäten till 102 gymnasieelever från olika stadsdelar i Malmö som hade varierande bakgrund sett till i vilken stadsdel de växt upp i. Anledningen till att jag vänt mig till just gymnasieskolor är för att de är naturliga samlingsplatser för min målgrupp.

3.2.1 Enkätens utformning

Enkäten består av frågor som både intresserar sig för yttre fakta (exempelvis var respondenterna vuxit upp) och subjektiva värderingar (exempelvis viljan eller oviljan att strida för Sverige) för att ansluta enkätsvaren till både min oberoende variabel (utanförskap) och min beroende variabel (försvarsvilja). Att kombinera frågor som intresserar sig för yttre fakta såväl som subjektiva värderingar är inte helt ovanligt när man använder enkäter som undersökningsuppläggning (Teorell & Svensson 2007:89). För att se till att respondenternas svar gick att mäta utifrån variablerna på ett sammantaget sätt hade jag främst en strukturerad enkät med helt slutna svarsalternativ för att minimera risken att svaren blev för olika, för individuella eller för färgade av respondenterna och således svårare att jämföra (Teorell & Svensson 2007:89). Jag har undvikit attitydskalor som svarsalternativ för att inte riskera att begå ett osystematiskt mätfel samtidigt som jag inkluderat svarsalternativet “Vet ej/Vill inte uppge” för att inte riskera ett systematiskt mätfel (se “3.7.1 Validitet” och “3.7.2 Reliabilitet”).

Enkätfrågor:

Kön

Svarsalternativ: Man, Kvinna, Annat/vill inte uppge

Respondenterna ombeds att uppge sitt kön eftersom tidigare forskning visat på en variation i försvarsviljan hos män respektive kvinnor där män har en högre försvarsvilja än kvinnor, särskilt när det är fråga om väpnat deltagande (Wedebbrand & Johnson 2021:22). Även om det är utanförskapsvariabelns påverkan på försvarsviljan jag intresserar mig för är könsvariabeln en viktig kontrollvariabel eftersom den kan moderera sambandet mellan utanförskap och

försvarsvilja samt utgöra en bakomliggande förklaring till varför resultatet varierar mellan kvinnor och män oavsett om de har en hög eller låg grad av utanförskap.

I vilken del av Malmö växte du upp?

Svarsalternativ: Centrum, Fosie, Husie, Hyllie, Kirseberg, Limhamn-Bunkeflo, Oxie, Rosengård, Södra Innerstaden, Västra Innerstaden

Respondenternas hemvist är av stor vikt eftersom jag betraktar härkomst i ett av de av regeringen identifierade utanförskapsområdena (Fosie, Hyllie, Rosengård) som en indikator på högt utanförskap hos respondenten eftersom dennes hemvist präglas av segregation och låg sysselsättning (Arbetsmarknadsdepartementet 2012). Samtidigt betraktas en hemvist i övriga stadsdelar som en indikator på ett lägre utanförskap.

Hur högt är ditt förtroende för svenska staten?

Svarsalternativ: Mycket högt, ganska högt, varken högt eller lågt, ganska lågt, mycket lågt

Statskontoret skriver i sin rapport *Förtroende för staten – förvaltningspolitiska utvecklingsområden och prioriteringar 2017–2018* att “Förtroende behövs både i goda och dåliga tider, men förefaller vara extra viktigt i tider av kris eller osäkerhet då samhällets institutioner hamnar i fokus.” (Statskontoret 2017). Således är det försvarspolitiskt intressant att ta reda på invånarnas förtroende för staten. Statskontorets rapport visar även att förtroendet minskar i “utsatta grupper” (Statskontoret 2017). Min bedömning är att om en person upplever högt utanförskap borde denne också ha lågt förtroende för den stat som misslyckats med att integrera denne. Därför betraktas ett lågt förtroende för staten som en politisk indikator på högt utanförskap medan det motsatta tyder på ett lågt utanförskap.

Hur sannolikt är det att du kommer rösta i riksdagsvalet 2022?

Svarsalternativ: Mycket sannolikt, Ganska sannolikt, Ganska osannolikt, Mycket osannolikt, Jag har inte fyllt 18 innan riksdagsvalet 2022, Vet ej/vill inte uppge

En ovilja att rösta i svenska val ses som en indikator på utanförskap. Det är nämligen i Malmös utanförskapsområden valdeltagandet är lägst. I valdistriktet Hermodsdal-Gullviksborg beläget i Fosie, ett av regeringen identifierade utanförskapsområden, var valdeltagandet 48% i riksdagsvalet 2018 vilket var det lägsta i hela Sverige. I Limhamn, ett välbärgat område i västra Malmö var samtidigt valdeltagandet 90% 2018 (Wirtén 2018). Dessvärre föll den här frågan bort eftersom en så pass stor andel av mina respondenter inte

hade fyllt 18 innan valdagen. Antalet observationer blev därför för litet och enkätsvaren på den här frågan kommer därför inte användas i undersökningen.

Är du stolt över att vara svensk?

Svarsalternativ: Ja, Nej, Jag känner mig inte svensk, Vet ej/vill inte uppge

Statskontoret skriver att "Eftersom vi i allmänhet upplever mindre samhörighet med människor med en annan kultur, religion eller etnicitet finns det också en risk att den sociala sammanhållningen kan komma att påverkas i takt med att samhället blir mer kulturellt, religiöst och etniskt heterogent." Nationell stolthet betraktas i det här fallet som en kulturell utanförskapsindikator där svaret "jag känner mig inte svensk" eller "nej" tyder på att den tillfrågade inte känner sig som en del av samhället eller majoritetsgruppen "svenskar" denne lever bland, eller att den tillfrågade på ett eller annat sätt anser sig har anledning att skämmas över sitt medborgarskap vilket indikerar ett högt utanförskap i samhället medan svaret "ja" tyder på ett lågt utanförskap.

Anser du att det är bra att regeringen lägger 2 miljarder kr extra av skattepengarna på det militära försvaret efter Rysslands invasion av Ukraina, även om det innebär att andra delar av samhället får mindre finansiering?

Svarsalternativ: Ja, Nej, Vet ej/vill inte uppge

Respondenternas åsikt om det utökade försvarsanslaget ska ses som en kontrollvariabel för deras försvarsvilja. Jag undersöker som tidigare nämnt respondenternas vilja att strida för Sverige, skulle riket anfallas av främmande makt. Björn Modéer skriver hursomhelst att även om försvarsvilja är en attityd personer har i freds- såväl som krigs/krissituation är det oftast så att beväpnad försvarsvilja främst visar sig i krigs/krissituationer medan exempelvis åsikter om försvarspolitiken indikerar en persons försvarsvilja i fredssituation (Modéer 1974:16-18). Som ovan nämnt betraktar jag i skrivande stund Sverige som mitt emellan fredssituation och krigs/krissituation till följd av kriget i Ukraina. Det hade dock ändå kunnat vara så att mina respondenter inte delade samma syn och att de exempelvis visade en låg beväpnad försvarsvilja men ändå ställde sig positivt till att försvarsanslagen höjs. Vore så fallet hade det gått att hävda att respondenterna haft en hög försvarsvilja i fredssituation.

Tänk dig att Sverige blir invaderat av ett annat land. Hade du då varit villig att försvara Sverige genom att strida?

Svarsalternativ: Ja, Nej, Vet ej/vill inte uppge

Frågan ställs för att mäta respondenternas försvarsvilja utifrån definitionen “Försvarsvilja är individens benägenhet att bidra till nationens väpnade försvar i händelse av angrepp från främmande makt” (Modéer 1974:9). Svaret “nej” indikerar en låg försvarsvilja medan svaret “ja” indikerar en hög försvarsvilja.

Jag samtycker till att mina enkätsvar används i forskningssyfte

Svarsalternativ: Ja, Nej

För att uppfylla samtyckeskravet i min enkätundersökning ombeds respondenterna ge sitt godkännande till att deras svar används i forskningssyfte (se 3.8 “Etiska överväganden”).

3.2.2 Datainsamling

Min data samlades in på Borgarskolan i Malmö där 102 respondenter ur olika årskurser på olika gymnasielinjer genomförde enkätundersökningen. Majoriteten av enkätsvaren samlades in i klassrum efter en längre presentation av undersökningen medan ett antal samlades in i skolans bibliotek samt på skolgården. Tanken var från början att genomföra enkätundersökningen på flera strategiskt utvalda skolor i Malmö med hög segregation för att få ett bredare omfång respondenter. Det visade sig dock vara svårt att upprätta kontakt med skolorna och de som svarade visade sig av olika skäl vara ointresserade av min enkät. När jag väl fick kontakt med lärare på Borgarskolan lade jag därför mitt fokus på sagd skola. Fördelen med Borgarskolan är att det är en stor skola med hög mångfald där elever från vitt skilda delar av Malmö studerar. Andelen respondenter som kom från de av regeringen identifierade utanförskapsområdena motsvarade 42% medan andelen respondenter som kom från mer välmående områden var 35% (övriga 23% kom från områden utanför Malmö). Eftersom fördelningen mellan de från utanförskapsområden och de från mer välbärgade områden är ungefär lika stor anser jag därmed att mitt urval är användbart, trots att det hämtats från en och samma skola.

3.3 Operationaliseringar

3.3.1 Oberoende variabel - utanförskap

Tidigare forskning på utanförskapsbegreppet har gjorts av Littlewood m.fl. (2007) som beskriver begreppet som elastiskt och mångfacetterat men att det förhåller sig dikotomt med begreppet "integration" och förknippas ofta med ekonomiska svårigheter och brist på kulturell tillhörighet med mera (Littlewood m.fl. 2007:10, 17-22).

Jag har bland annat mätt utanförskap utifrån härkomst. Regeringen har sedan 1990-talet identifierat och kategoriserat så kallade "LUA-områden", även kallade "utanförskapsområden". Dessa är stadsdelar som präglas av låg sysselsättning, låg socioekonomisk status, hög segregation samt en hög otrygghet, vilket regeringen söker förändra genom riktade utvecklingssamarbeten tillsammans med de berörda kommunerna. Av dessa urbana utvecklingsområden finns 4 stycken i Malmö kommun: Rosengård, Södra Sofielund, Fosie och Hyllie (Arbetsmarknadsdepartementet 2012). Har respondenten bott och vuxit upp i ett LUA-område i Malmö, vars omständigheter och förutsättningar stämmer överens med Littlewoods m.fl. (2007) definition av utanförskapsbegreppet, tolkas det som en indikator på utanförskap. Har respondenten bott och vuxit upp i ett mer välmående område med goda förutsättningar betraktas det som en indikator på lågt utanförskap. Eftersom Södra Sofielund ligger i Fosie var det inte ett eget svarsalternativ i enkäten.

Att uteslutande använda sig av härkomst som indikator på utanförskap är dock problematiskt. Björn Modéer menar att flera olika samhällsgruppstillhörigheter kan ha en påverkan på en individs försvarsvilja (Modéer 1974:17). Även om utanförskapet är högt i LUA-områdena betyder inte det att alla dess invånare går att betrakta som utanför i samhället. Samtidigt behöver en uppväxt i ett välbärgat område inte innebära att utanförskap uteblir. Hade vi gjort den typen av antaganden hade vi riskerat att begå ett systematiskt mätfel genom att överskatta härkomstens förklaringsförmåga för respondenternas grad av utanförskap (Teorell & Svensson 2007:55). För att garantera en hög intern validitet och, med andra ord, se till att jag faktiskt mäter det jag avser att mäta kommer jag ställa ett antal kompletterande frågor som jag anser mäter respondentens relation till samhället i övrigt. Jag har frågat hur personen i fråga värderar sitt förtroende för staten för att ta reda på individens politiska

samhällsgruppstillhörighet, samt huruvida den tillfrågade är stolt över att vara svensk eller ej för att undersöka respondentens kulturella samhällsgruppstillhörighet för att sedan avgöra om dessa stämmer överens med ett högt eller lågt utanförskap. Dessa frågor berör alltså den kulturella och politiska tillhörigheten på ett annat sätt än frågan rörande härkomst, som snarare behandlar socioekonomiska förutsättningar och segregation.

3.3.2 Beroende Variabel - försvarsvilja

Som tidigare nämnt är begreppet “försvarsvilja” komplext och ofta opreciserat då det inte råder någon terminologisk konsensus. Begreppet används ofta synonymt med exempelvis “försvarsanda”, “motståndsvilja”, “motståndsmotivation” med flera (Modéer 1974:3). Därför är det av yttersta vikt att operationalisera begreppet så att det görs tydligt vad det faktiskt är som vi mäter. Connable m.fl. (2019) beskriver försvarsvilja som den enskilt viktigaste faktorn i krig, det vill säga valet att slåss, att fortsätta slåss och slåss för att vinna (Connable m.fl. 2019:1).

Som tidigare nämnt är det viktigt att precisera begreppet försvarsvilja enligt undersökningens ändamål för att göra begreppet mätbart (Modéer 1974:3-4). Eftersom det är den individuella respondentens beväpnade försvarsvilja jag intresserar mig för operationaliseras således försvarsvilja som: “viljan att göra väpnat motstånd om Sverige angrips av en främmande makt” i den här uppsatsen.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) som gjort tidigare forskning på ämnet försvarsvilja undersöker även svenskarnas vilja att delta i det civila försvaret (Jonsson & Wedebrand 2021), men jag väljer att avgränsa min undersökning till det väpnade deltagandet. Alla medborgare är förpliktigade att bidra på något sätt enligt totalsförsvarsplikten, skulle Sverige bli anfallet (MSB.se). Det innebär dock inte att alla kommer behöva göra militärt motstånd. Enligt Connable m.fl. (2019) avgörs i stort sett alla krig och slag av den ena partens vilja, och den andra partens ovilja, att slåss (Connable m.fl. 2019:1). Viljan att försvara sig beväpnat är därmed något som utan tvivel behövs som en yttersta garanti mot en angripare och just därför är det intressant att undersöka den beväpnade försvarsviljan. Respondenterna fick därmed frågan: “Tänk dig att Sverige blir invaderat av ett annat land. Hade du då varit villig att försvara Sverige genom att strida?”.

3.4 Urval & Population

Den population som ska undersökas är som tidigare nämnt svenska ungdomar och urvalet som gjorts ur populationen är 102 gymnasieelever i Malmö kommun. Gymnasieelever är intressanta eftersom de snart är i värnpliktig ålder. Regeringen återinförde allmän värnplikt 2018 (Forsvarsmakten.se). Samtidigt kommer de höjda försvarsanslagen och upprustningen av Forsvarsmakten med största sannolikhet innebära att fler ungdomar väntas genomföra en grundläggande militär utbildning efter studenten (Hufvudstadsbladet 2022). Nytt för 2018 var att även kvinnor nu är värnpliktiga. Med allt detta i åtanke är således svenska ungdomars försvarsvilja intressant, nu när högre krav ställs på deras militära deltagande samtidigt som krig härjar i Ukraina.

Med det sagt har mitt val av enheter gjorts utifrån ett par kriterier (de ska vara gymnasieelever i Malmö kommun) och således har jag tillämpat en strategisk urvalsteknik. Inom gruppen "gymnasieelever i Malmö" har jag sedan gjort ett obundet slumpmässigt urval, snarare än ett strategiskt, eftersom jag inte haft någon tidigare kännedom om hur stor andel av mina analysenheter faktiskt stämde in på mina utanförskapsvariabler (Teorell & Svensson 2007:84-85). Hade jag gjort ett strategiskt urval hade jag på förhand tagit reda på vilka respondenter som är representativa för högt respektive lågt utanförskap och använt dessa i enkäten (Teorell & Svensson 2007:84-85). Som tidigare nämnt var tanken från en början att genomföra enkätundersökningen på flera segregerade, strategiskt utvalda, skolor. Eftersom dessa var svåra att nå fick jag dock nöja mig med enbart Borgarskolan och genomförde då undersökningen på måfå med så många, slumpmässigt utvalda, gymnasieelever som möjligt.

Eftersom antalet analysenheter är tämligen litet (102 stycken) och att bortfall tillkommer på vissa enkätfrågor uppstår frågan huruvida de verkligen ger en representativ och generaliserbar bild av hur det faktiskt ser ut i populationen. Jag menar dock att även om urvalets knappa storlek undergräver generaliserbarheten något visar mitt resultat på en trend i vad som påverkar försvarsviljan hos mina analysenheter som bör forskas på ytterligare i framtiden. Jag vill även mena att min undersökning är väldigt replikerbar med tanke på att enkätfrågorna och mitt tillvägagångssätt i Stata återges ordagrant. Därför går det att med enkelhet upprepa den här undersökningen med ett större antal analysenheter.

Anledningen till att jag valt just gymnasieelever är för att gymnasiet är en naturlig samlingsplats där jag med enkelhet kan nå enkätundersökningens målgrupp. Anledningen till att jag valt just Malmö kommun beror på att stadens stadsdelar är bland de mest segregerade i Sverige, där fyra LUA-områden identifierats av regeringen och utanförskapet varierar markant mellan olika invånargrupper.

3.5 Analysmetod

Undersökningen använder sig av Björn Modéers teori om samhällsgruppstillhörighets påverkan på försvarsvilja från 1974 och ska betraktas som ett tillägg till tidigare forskning gjord av FOI på samma ämne (Wedebbrand & Jonsson 2021). Undersökningen tillämpar både bivariat regressionsanalys där sambandet mellan två variabler undersöks, och multivariat regressionsanalys där sambandet mellan flera variabler undersöks (Teorell & Svensson 2007:160f, 184f).

De olika utanförskapsvariablernas effekt på den beroende variabeln försvarsvilja undersöks alltså genom bivariata regressioner där bland annat sambandets P-värde, det vill säga signifikans, sedan analyseras. Är sambandet signifikant betyder det att det inte är slumpmässigt utan att det troligtvis har en resonans med resten av populationen och därför pekar på en trend i verkligheten. Blir resultatet osignifikant saknas samband och således har den oberoende variabeln i fråga ingen meningsfull effekt på den beroende variabeln vilket betyder att resultatet inte har någon resonans med den större populationen (Teorell & Svensson 2007:213).

Multivariata regressioner görs sedan för att analysera kontrollvariablernas eventuella effekt på det bivariata samband som upptäckts. Detta görs för att undersöka om en utomliggande variabel modererat en oberoende variabel, vilket leder till att effekten mellan den oberoende variabeln och den beroende variabeln kan komma att bli indirekt eller spuriös (Teorell & svensson 2007:185-191). I den här undersökningen kontrollerar vi för könsvariabelns påverkan på utanförskapsvariablerna som i sin tur påverkar försvarsviljan för att se om det är könstillhörighet snarare än graden av utanförskap som bäst förklarar respondenternas variation i försvarsvilja. Anledningen till att vi använder just kön som kontrollvariabel är för att tidigare forskning visat att graden av försvarsvilja skiljer sig åt mellan könen (Wedebbrand & Jonsson 2021:22)

3.6 Bortfall

I en perfekt värld hade samtliga respondenter haft en uppfattning i samtliga frågor jag ställde, men så var givetvis inte fallet. Därför var det viktigt att erbjuda svarsalternativet “vet ej/vill inte uppge”. Hade frågorna inte haft det svarsalternativet hade vi begått ett systematiskt mätfel och på så sätt undergrävt vår validitet eftersom personer som inte har en uppfattning i en viss fråga i sådana fall svarar “Ja” eller “Nej” enbart för att de inte har några andra alternativ som representerar deras faktiska åsikt. I sådana fall har vi inte mätt det vi avser att mäta, dvs respondenternas grad av utanförskap och försvarsvilja. Tyvärr är det samtidigt så att om en respondent svarat “Vet ej/vill inte uppge” blir det omöjligt för oss att mäta utanförskap och/eller försvarsviljan hos respondenten i den enskilda frågan. Därför faller dessa enkätsvar bort i de flesta fall.

Ett annat bortfall är givetvis de ungdomar som inte går gymnasiet, vars försvarsvilja också är intressant. Det är dock så att för att få genomföra en grundläggande militär utbildning måste rekryten ha gymnasiebetyg i Svenska 1, Matematik 1 samt Engelska 5 (Forsvarsmakten.se). Samtidigt genomför de allra flesta svenska ungdomar en gymnasieutbildning efter högskolan. Därför anser jag att valet att fokusera på just gymnasieelever som representanter för ungdomar i värnpliktig ålder som rimlig.

3.7 Källkritiskt hänsynstagande

Till att börja med kan det givetvis ifrågasättas att Björn Modéers teori om vad som påverkar försvarsvilja är förhållandevis gammal, närmre bestämt från 1974. En teori som kom till efter Kalla krigets slut vore möjligen att föredra eftersom den i sådana fall utgått från rådande omständigheter och hotbilder. Som ovan nämnt är dock Modéer fortsatt citerad och hans teori är fortsatt tillämplig än idag i undersökningar som avhandlar försvarsvilja, som exempelvis i “FOLKFÖRANKRAT TOTALFÖRSVAR - en kvalitativ studie om unga invånares försvarsvilja i nutida Sverige” (Falkenberg 2020). Samtidigt är Modéers teori något som ska prövas i den här undersökningen snarare än något som betraktas som en objektiv sanning, således spelar tidsaspekten mindre roll.

Ett annat källkritiskt hänsynstagande att ha i beaktning är det faktum att samtliga respondenter kommer från samma gymnasieskola, vilket kan väcka frågor om huruvida resultatet blivit ett annat hade jag inkluderat respondenter från fler skolor. Som jag skriver under "3.4.2 Datainsamling" är Borgarskolan dock en skola med hög mångfald där eleverna kommer från varierande delar av Malmö där jag fann representanter för utanförskapsområden såväl som mer välbärgade områden. Därför anser jag att resultatet ändå är, utifrån undersökningens begränsningar, så representativt som möjligt.

3.7.1 Validitet

Att ha en god validitet innebär en avsaknad av systematiska mätfel. Ett systematiskt mätfel uppstår när vi överskattar eller underskattar omfattningen av det fenomen vi avser undersöka. Detta hade exempelvis kunnat uppstå genom att respondenterna på ett upprepat, förutsägbart sätt gett enkätsvar som inte reflekterar deras faktiska åsikter vilket i sådana fall inneburit att vi inte mätt det vi avsåg mäta (Teorell & Svensson 2007:55). Som tidigare nämnt inkluderades svarsalternativet "Vet ej/Vill inte uppge" på de flesta frågor. Fanns enbart alternativ som "Ja" och "Nej" hade det funnits en risk för att fiktiva attityder bildats, där respondenten väljer ett svarsalternativ på måfå bara för att ge ett svar trots att denne inte har en faktisk uppfattning i frågan. Det hade resulterat i ett systematiskt mätfel och en försvagad validitet eftersom något av svarsalternativen i sådana fall överskattats (Teorell & Svensson 2007:90). Genom att inkludera "Vet ej/Vill inte uppge" har utrymmet för systematiska mätfel i enkäten begränsats. Eftersom varje fråga haft ett svarsalternativ som motsvarar varje möjlig hållning, eller avsaknad av hållning, i frågan kan enkätsvaren betraktas som representativa för respondenternas faktiska åsikter.

Vidare hade det kunnat vara så att respondenterna lever i utanförskap men att det inte framgått i enkätundersökningen eftersom frågorna är felställda, eller tvärt om - att respondenterna framstår som mer utanför än de faktiskt är på grund av enkätens utformning. Jag har därför valt att definiera utanförskap utifrån flera variabler snarare än en för att inte begå ett systematiskt mätfel. Eftersom utanförskap är ett mångfacetterat begrepp vore det dumdrigt att enbart mäta utanförskap hos mina respondenter utifrån exempelvis hemvist. Hade jag enbart intresserat mig för hemvist hade det förstås varit tillräckligt men eftersom det är så många olika aspekter som reflekterar utanförskap hade jag inte kunnat hävda något om respondentens utanförskap hade jag nöjt mig med en variabel. Även om jag anser att mina

utanförskapsvariabler är tillräckliga för att kunna säga något om utanförskapets påverkan på mina respondenters försvarsvilja är det förstås så att jag hade kunnat använda mig utav ännu fler utanförskapsindikatorer men av tid- och platskäl fick jag nöja mig med variabler som mäter utanförskap utifrån politiskt förtroende, kulturell samhörighet och ursprung.

3.7.2 Reliabilitet

En god reliabilitet tyder på att vi inte begått några osystematiska mätfel. Ett osystematiskt mätfel är slumpartat, oförutsägbart och leder till att vår beskrivning av verkligheten blir arbiträr eftersom vi inte kan ge en sammanhängande bild av vårt fenomen när enkätsvaren varierar på ett godtyckligt sätt (Teorell & Svensson 2007:56). Något som hade riskerat att undergräva reliabiliteten i enkäten hade varit inkludering av attitydskalor som svarsalternativ där respondenten tillåts rangordna sin inställning till något från exempelvis 1-10. Även om två respondenter har samma uppfattning gällande ett påstående kan de på ett slumpmässigt vis ange två olika siffror för att uttrycka sin inställning. Då har vi begått ett osystematiskt mätfel (Teorell & Svensson 2007:56-57). För att tillgodose att detta inte ägde rum undvek jag attitydskalor helt och håller. I stället använde jag slutna svarsalternativ av typen: “Stämmer inte alls, Stämmer delvis inte, Stämmer delvis, Stämmer mycket bra, vet ej/vill inte uppge” eller “Ja, Nej, Vet ej/Vill inte uppge” för att begränsa utrymmet för godtyckliga ställningstaganden.

3.8 Etiska överväganden

När man behandlar andra människors personliga data, såsom var de kommer ifrån eller vad de tycker i vissa frågor, blir det viktigt att göra vissa etiska överväganden. Vetenskapsrådet har etablerat fyra forskningsetiska krav som varje humanistisk-samhällsvetenskaplig forskningsprocess bör beakta (Teorell & Svensson 2007:21). Jag kommer bemöta samtliga nedan. *Informationskravet* kräver att mina analysenheter är underrättade om mitt forskningsprojekts syfte, något jag återgav muntligen på plats och som även stod skrivet i enkätens beskrivning. *Samtyckeskravet* kräver att deltagarna själva bestämmer över sin medverkan och det är givetvis så att jag inte tvingat någon att svara på min enkät. För att tillgodose att ingen kände sig tvungen inkluderade jag en obligatorisk ruta i enkäten som respondenten kryssade i för att samtycka till sin medverkan. *Konfidentialitetskravet* stipulerar

att uppgifter rörande deltagarna inte får nå obehöriga eller offentliggöras. Att exempelvis inte vilja strida för sitt land är något som i regel ses ned på, vapenvägran är exempelvis ett lagbrott med fängelse på straffskalan. Därför kan en individs potentiella ovilja att strida för Sverige anses som en känslig uppgift. Likaså kan en individs härkomst eller politiska övertygelser anses vara känsliga uppgifter. För att bemöta kravet på konfidentialitet gjorde jag enkäten helt anonym och jag begärde därtill ingen ingående information om individen. Vad gäller härkomst frågade jag exempelvis inte efter några gatuadresser eller dylikt utan nöjde mig med vilken stadsdel i Malmö respondenten härstammade från. Slutligen säger *nyttjandekravet* att uppgifterna jag samlar in om individerna endast får användas i forskningssyfte, ett löfte jag gav i enkätens beskrivning (Teorell & Svensson 2007:21).

4. Resultat

Jag kommer nu presentera resultatet av min undersökning. Notera att det som kännetecknar en låg respektive en hög försvarsvilja i den här undersökningen representeras av svaret “Ja” respektive “Nej” på frågan “Tänk dig att Sverige blir invaderat av ett annat land. Hade du då varit villig att försvara Sverige genom att strida?”. Notera även att det här finns ett bortfall på 18 av totalt 102 respondenter eftersom de svarat “Vet ej/Vill inte uppge” på frågan.

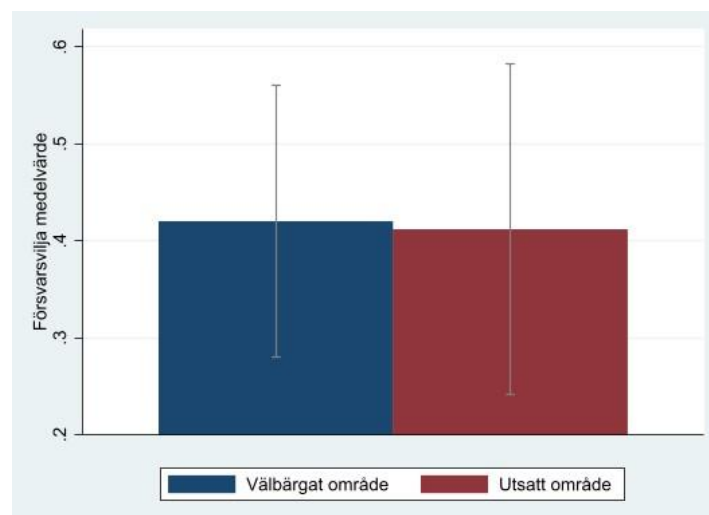

Diagram 1. ($P > 0.820$) Se appendix I.

Som diagrammet visar är försvarsviljan i stort sett densamma hos respondenter som kommer från välbärgade områden och hos respondenter som kommer från utsatta områden. De som svarat att de vore villiga att strida för Sverige skulle en främmande makt angripa ligger på

strax över 40% i de bägge grupperna. Sambandet saknar signifikans, vilket visar att härkomst inte har någon påverkan på försvarsvilja.

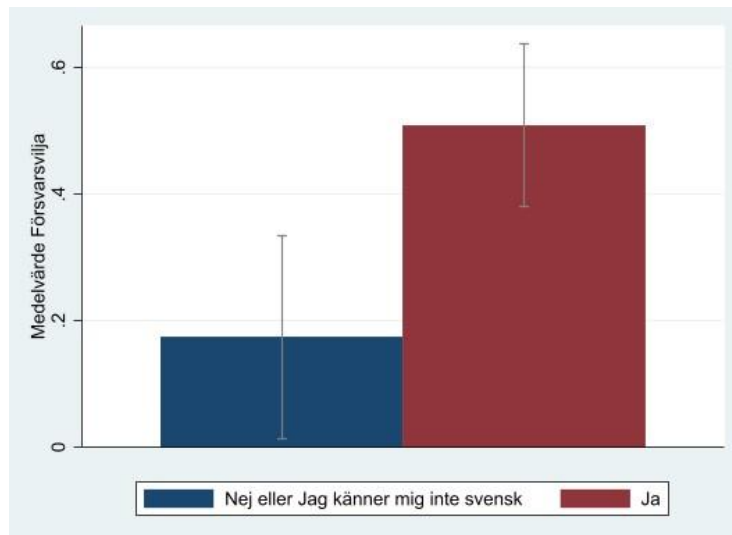

Diagram 2. ($P > 0.002$) Se appendix II.

Undersöker vi istället Diagram 2 där relationen mellan svaren på frågan “Är du stolt över att vara svensk” och respondenternas försvarsvilja är sambandet desto starkare. Av de som uppgett att de är stolta svenskar är drygt hälften även villiga att strida för Sverige skulle riket anfallas. Samtidigt har blott 18% av de som uppgett att de inte är stolta över att vara svenskar eller att de inte känner sig svenska alls svarat att de vore villiga att strida för Sverige, skulle riket anfallas. Här finner vi således ett starkt, signifikant samband.

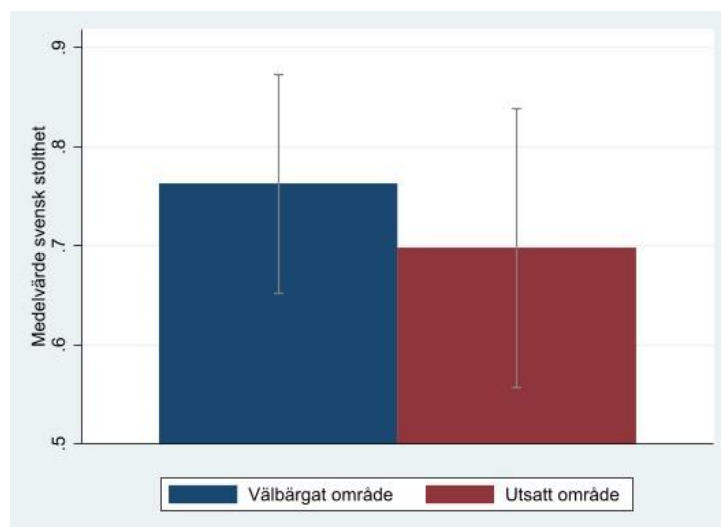

Diagram 3. ($P > 0.472$) Se appendix III.

Man kan dock fråga sig om stoltheten över att vara svensk skiljer sig mellan respondenterna från välbärgade respektive utsatta områden. Diagram 3 visar att man är något, men inte avsevärt, stoltare i välbärgade områden. Det skiljer cirka 8 procentenheter i medelvärdet hos de olika grupperna, en tämligen liten skillnad. Detta understryker att härkomst har liten påverkan på försvarsvilja eftersom härkomstvariabeln inte tycks ha haft någon modererande effekt på vad som bevisligen påverkar försvarsviljan, det vill säga nationell stolthet. Hade det visat sig att det är hemvist som påverkar nationell stolthet som i sin tur påverkar försvarsviljan hade sambandet varit indirekt, så är dock inte fallet (Teorell & Svensson 2007:188-190). Det här resultatet talar således för att nationell stolthet har en direkt effekt på försvarsvilja eftersom hemvist inte har haft någon påverkan på respondenternas stolthet över att vara svenskar. Med “direkt effekt” menas att inga alternativa z-variabler förvränger eller påverkar effekten den oberoende variabeln har på den beroende variabeln (Teorell & Svensson 2007:186).

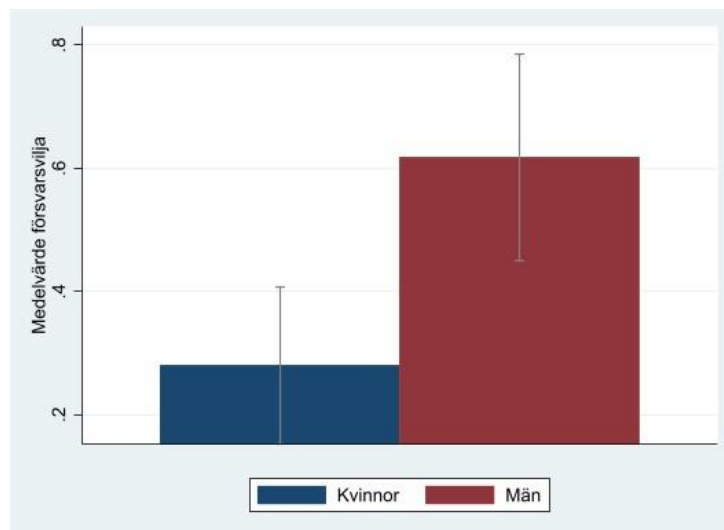

Diagram 4. ($P > 0.002$) Se appendix IV.

Som tidigare nämnt visar Wedebrand och Jonssons (2021) tidigare forskning att kvinnor har en lägre försvarsvilja än män, särskilt när det kommer till en stridande roll, vilket är vad vi undersöker i det här fallet. Diagram 4 visar att även den här undersökningen funnit ett signifikant samband mellan kontrollvariabeln kön och försvarsvilja. Frågan som uppstår är dock om vi har med en confounding variable att göra, det vill säga att kön har en lika stor påverkan på kvinnor respektive män från välbärgade respektive utsatta områden eller om könsvariabeln har en större påverkan hos den ena gruppen och därför gör vårt resultat missvisande. Undersöker vi dock könsvariabelns påverkan på försvarsvilja och väger in

härkomstvariabeln genom en multipel regression finner vi att härkomstvariabelns samband med försvarsvilja fortfarande uteblir (se Appendix V.). Vi kan därför dra slutsatsen att könstillhörighet påverkar respondenternas svar lika mycket, oavsett om de härstammar från ett välbärgat eller ett utsatt område.

Gör vi sedan en till multipel regression där vi undersöker effekten av den nationella stolthetens påverkan på försvarsvilja samtidigt som vi kontrollerar för kön förblir effekten mellan nationell stolthet och försvarsvilja positiv vilket tyder på att nationell stolthet på ett självständigt sätt påverkar försvarsviljan, oavsett kön (se Appendix VI.). Med andra ord förhåller det sig så att om vi jämför män med män och kvinnor med kvinnor kommer de med högre nationell stolthet också visa prov på högre försvarsvilja medan de med låg nationell stolthet visar prov på låg försvarsvilja. Hade det istället visat sig att kvinnor helt sonika hade en låg nationell stolthet och att män hade en hög sådan och att detta i sin tur påverkat försvarsviljan hade det tytt på att sambandet mellan nationell stolthet och försvarsvilja var indirekt eftersom det i längden påverkats av respondenternas könstillhörighet. Det hade inte nödvändigtvis betytt att sambandet mellan försvarsvilja och nationell stolthet försvunnit men det hade inneburit att kön påverkat och modererat styrkan på sambandet mellan nationell stolthet och försvarsvilja (Teorell & Svensson 2007:188-190). Så är dock inte fallet.

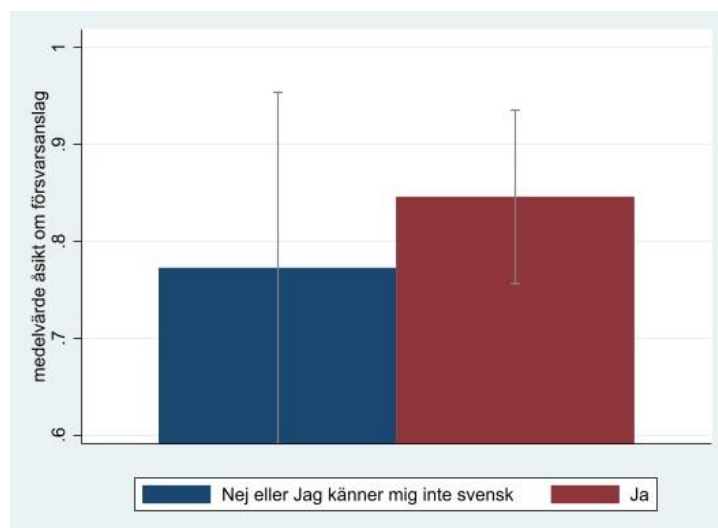

Diagram 5. ($P > 0.408$) Se appendix VII.

Som tidigare nämnt kontrolleras även respondenternas försvarsvilja i form av deras åsikter kring politiska satsningar på Försvarsmakten för att kontrollera ifall respondenterna har en försvarsvilja som kommer till uttryck i en fredssituation snarare än i frågan om beväpnad

försvarsvilja. Eftersom nationell stolthet visat sig ha ett signifikant samband med beväpnad försvarsvilja visar Diagram 5 relationen mellan svaren på frågan “Är du stolt över att vara svensk?” och inställningen till det politiska beslutet att höja försvarsanslagen. Som diagrammet visar är sambandet inte signifikant vilket tyder på att respondenterna inte haft några problem att försätta sig i en hypotetisk kris/krigssituation trots att Sverige för närvarande befinner sig i fredstid, om än med ett pågående krig i sitt närområde.

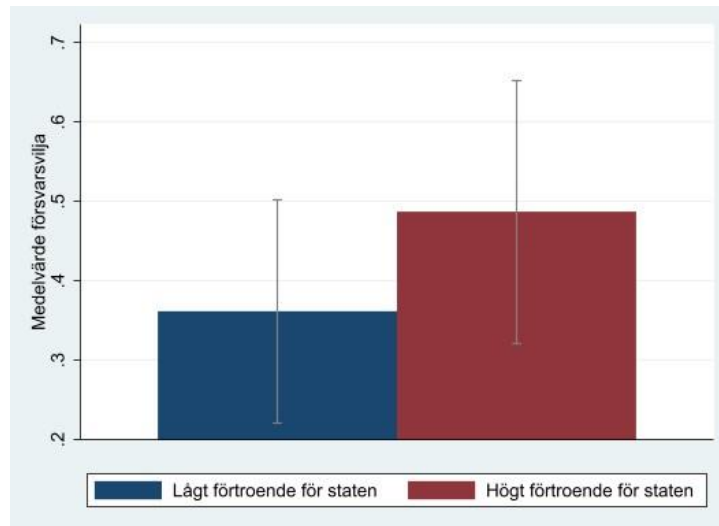

Diagram 6. ($P > 0.257$) Se appendix VIII.

Slutligen redovisas även den politiska utanförskapsvariabeln som mätt respondenternas förtroende för staten. Diagram 6 visar att det inte finns något signifikant samband mellan förtroende för staten och försvarsvilja.

5. Teoretisk analys

Precis som Littlewood mfl. (2007) slår fast är utanförskap ett mångfacetterat begrepp, något som visats i den här undersökningen. Det tycks vara så att majoriteten av de variabler jag operationaliserat som tecken på högt respektive lågt utanförskap inte har haft någon påverkan på respondenternas försvarsvilja, inte minst den variabel som mäter relationen mellan en härkomst i ett av regeringen identifierade utanförskapsområden och försvarsvilja som förvånansvärt nog visade sig ha en synnerligen låg förklaringsgrad. Det samma går att säga för den politiska utanförskapsvariabelns påverkan på försvarsvilja. Min hypotes hade således kunnat avfärdas, hade det inte varit för det signifikanta sambandet mellan nationell stolthet och försvarsvilja. Det går förstås att ifrågasätta huruvida det går att påstå att “utanförskap”

som term betraktad har en påverkan på försvarsvilja även om jag i den här undersökningen använt nationell stolthet som indikator på högt/lågt utanförskap. Jag vill dock, precis som Littlewood mfl (2007:17-22), mena att bristen på nationell samhörighet, det vill säga känslan av att inte vara stolt över sitt land som svaret "nej" på frågan "Är du stolt över att vara svenskt?" indikerar, eller känslan av att inte vara en del av den nation du lever i som svaret "Jag känner mig inte svensk" på samma fråga indikerar, tyder på ett högt utanförskap i samhället, särskilt om detta leder till att personen i fråga som en följd av detta inte är villig att försvara sitt land.

Prövar vi Modéers teori som säger att samhällsgruppstillhörighet har en påverkan på individens försvarsvilja tycks den i det här fallet stämma eftersom känslan av att inte vara en del av sin nation samt avsaknaden av stolthet över nationen bevisligen påverkat försvarsviljan negativt medan en stolt inställning till nationen påverkat försvarsviljan positivt. Att inte känna nationell stolthet kan givetvis bero på flera saker. Det finns flera orsaker som kan ligga bakom ett missnöje, det kan samtidigt bero på en likgiltig inställning till Sverige som nation. Som vi tidigare nämnde är dock respondenternas *syfte* inte vad vi intresserar oss för. Frågan är *hur* de hade handlat skulle Sverige invaderats, inte *varför* de skulle handla såsom de beskriver eftersom flera olika motivationer kan leda till samma handlande (Modéer 1974:17).

Sålunda anser jag att det går att argumentera för att Modéers teori stämmer, men det beror lite på vad som kan klassas som en samhällsgrupp. Modéer specificerar inte detta mer än att en samhällsgrupp kan vara betingad av allt från yrke, religion, socioekonomi, kultur et cetera (Modéer 1974:17). Tar vi dock fasta på den kulturella samhällsgruppstillhörigheten menar jag att de som visar prov på nationell stolthet identifierar sig som svenskar och kan därför betecknas som en del av en samhällsgrupp som delvis på grund av sin känsla av samhörighet med landet Sverige, vilket jag väljer att betrakta som synonymt med lågt utanförskap, har en hög försvarsvilja. Samtidigt går det då att konstatera att de som visat prov på låg försvarsvilja delvis påverkats av det faktum att de känner sig utanför gruppen "svenskar" eller känner liten stolthet över att vara en del utav den.

Således kan vi även bekräfta resultatet av Evelina Falkenbergs studie som säger att försvarsviljan är som högst när det gäller försvarandet av länder som "...ligger geografiskt, kulturellt eller emotionellt nära individen jämfört om personen saknar personlig anknytning till landet." (Falkenberg, 2020:47). En person som svarar "nej" eller "jag känner mig inte

svensk” på frågan “Är du stolt över att vara svensk?” har en lägre försvarsvilja, något som alltså delvis kan bero på att individerna saknar en emotionell eller personlig anknytning till landet Sverige.

Wedebbrand & Jonssons (2021) forskning har som tidigare nämnt nått slutsatsen att en enskild aspekt eller omständighet inte kan på egen hand avgöra en individs försvarsvilja, även om somliga faktorer tycks bidra mer än andra. Därav kan jag inte med säkerhet säga vilken samhällgruppstillhörighet det är som orsakat en lägre nationell stolthet hos de respondenter som visat prov på låg försvarsvilja. Eftersom jag dock betraktar bristen på nationell samhörighet som en indikator på ett kulturellt utanförskap anser jag att dessa respondenter, åtminstone på ett kulturellt plan, kan klassas till gruppen “högt utanförskap” vilket tycks ha föranlett deras låga försvarsvilja. Samtidigt konstaterar jag att en uppväxt i en stadsdel präglad av låg sysselsättning, knappa socioekonomiska förutsättningar samt hög segregation liksom ett lågt förtroende för staten inte har haft någon påverkan på respondenternas försvarsvilja.

6. Diskussion

Att kön skulle komma att ha en stor påverkan på respondenternas försvarsvilja var föga förvånande. Wedebbrand & Jonssons (2021) forskning pekar på att sambandet mellan kön och försvarsvilja är starkt och att i synnerhet unga kvinnor har en lägre försvarsvilja än män (Wedebbrand & Jonsson 2021:22). Det vore hursomhelst, som tidigare nämnt, fel att hävda att kön på egen hand påverkar en respondents försvarsvilja eftersom det är så många fler aspekter och omständigheter som gör en individ till den den är. Mitt mål var att undersöka utanförskapsvariablers påverkan på försvarsvilja och min hypotes var att utanförskap skulle ha en stor påverkan på mina respondenters försvarsvilja. Något förvånansvärt nog visade det sig dock att min politiska- samt min härkomstvariabel inte haft någon större påverkan på mina respondenters försvarsvilja. Jag hade dock kunnat tänka mig att hade undersökningen expanderats till andra åldersgrupper, det vill säga något äldre ungdomar, hade resultatet eventuellt blivit ett annat. Vad jag menar är att samtliga respondenter gått på gymnasiet. Även om de säkerligen haft olika betyg och således olika möjligheter i samhället efter gymnasieexamen kan jag tänka mig att hemvist hade haft en större påverkan på de som tagit

studenten och samtidigt lever i ett utanförskapsområde, befinner sig utanför arbetsmarknaden och har begränsade möjligheter att påbörja en eftergymnasial utbildning.

Mitt syfte var hursomhelst att undersöka just svenska ungdomars beväpnade försvarsvilja vilket jag tycker att jag lyckats med. Det är förstås så att det här fortfarande är en begränsad undersökning där jag av finansiella och tidsliga skäl fått nöja mig med ett tämligen litet urval ur populationen på 102 analysenheter. Som tidigare nämnt hade jag även stora svårigheter att få tag på skolor i Malmö som var villiga att ställa upp. I en idealvärld hade jag velat jämföra fler olika skolor, gärna i olika städer som, liksom Malmö, tampas med segregationsproblem.

Som tidigare nämnt bör det även tas i beaktning att utanförskap är ett mångfacetterat begrepp och det är därför möjligt att undersöka än fler indikatorer på utanförskap och deras påverkan på försvarsvilja. Även om jag anser att mina tre utanförskapsvariabler (förtroende för staten, nationell stolthet och härkomst) på ett intressant sätt beskrivit mina respondenters grad av utanförskap och sedermera visat hur denna haft varierande påverkan på deras försvarsvilja, är undersökningen av tids- och platsskäl begränsad till tre utanförskapsvariabler när än fler med säkerhet hade kunnat inkluderas.

Jag är oavsett vad nöjd med att jag lyckats identifiera ett samband mellan en kulturell utanförskapsvariabel, det vill säga graden av nationell stolthet, och försvarsvilja. Att med säkerhet säga att mitt resultat är generaliserbart för alla ungdomar i Sverige vore visserligen naivt, men jag vill ändå mena att jag identifierat indikatorer på att en tidigare utforskad variabel tycks ha påverkat försvarsviljan hos mina respondenter. Jag anser därför att jag gjort ett inomvetenskapligt bidrag och det är min förhoppning att den nationella stolthetens påverkan på försvarsvilja är något som kommer undersökas vidare. Jag känner mig samtidigt bekväm med att hävda att min undersökning är utomvetenskapligt intressant i och med försvarsviljans betydelse för stridsvärdet hos alla de svenska ungdomar som ska verkställa de nya miljardsatsningarna på Försvarsmakten till följd av Rysslands krig i Ukraina.

7. Slutsats

Frågeställningen lyder som bekant: *Vilken påverkan har graden av utanförskap i samhället på svenska ungdomars försvarsvilja?* Min slutsats är att på ett kulturellt plan har graden av

utanförskap och känslan av samhörighet med landet man bor i stor betydelse för svenska ungdomars vilja att försvara sitt land. Den kulturella utanförskapsvariabeln, det vill säga nationell stolthet, har med andra ord haft en stor påverkan. Samtidigt har härkomstvariabeln liten betydelse för svenska ungdomars försvarsvilja. Härkomst har heller inte någon påverkan på svenska ungdomars nationella stolthet eftersom andelen som svarade att de var stolta över att vara svenskar var ungefär lika stor i utanförskapsområdena som i de mer välbärgade områdena. Den politiska utanförskapsvariabeln, det vill säga den som mätte förtroende för staten, har heller inte kunnat visa en påverkan på svenska ungdomars försvarsvilja. Sammanfattningsvis går det alltså inte att avfärda att graden av utanförskap tycks ha haft en påverkan på mina respondenters försvarsvilja, men att olika aspekter av utanförskap har olika påverkan på försvarsviljan. Den här undersökningen har belyst att nationell samhörighet, som betraktas som dikotomt med ett kulturellt utanförskap, har en betydelse för försvarsvilja.

Med detta sagt anser jag mig ha gjort ett bidrag till Wedebrand & Jonssons forskning på uppdrag av FOI (2021) där utanförskapsvariabler inte har tagits i samma beaktning. Min förhoppning är att mer forskning görs på försvarsvilja framöver och att graden av nationell stolthet betraktas som en av flera variabler som kan komma att påverka svenska ungdomars vilja att strida för sitt land, skulle det bli attackerat.

8. Sammanfattning

Den här studien har undersökt huruvida det finns ett samband mellan graden av utanförskap i samhället och försvarsvilja. Studien genomfördes genom en enkätundersökning med 102 svenska ungdomar på Borgarskolan i Malmö där respondenterna fick svara på en rad frågor som mätte deras utanförskap utifrån tre variabler: förtroende för staten, nationell stolthet och härkomst, samt frågor som mätte deras försvarsvilja. Därefter genomfördes regressionsanalyser där utanförskapsvariablernas effekt på respondenternas beväpnade försvarsvilja, det vill säga deras vilja att försvara Sverige med vapen skulle riket angripas, analyserades. Efter att ha undersökt kontrollvariabeln "könstillhörighets" eventuella påverkan på sambandet mellan utanförskapsvariablerna och försvarsvilja visar resultatet att nationell stolthet, det vill säga huruvida man är *stolt* över att vara svensk eller ej samt huruvida man *känner sig* som en svensk eller ej, haft ett signifikant samband med huruvida respondenten har en hög eller låg försvarsvilja. Respondenternas härkomst och förtroende för staten tycks

samtidigt inte ha haft någon påverkan på deras vilja att försvara sitt land, skulle det angripas av främmande makt.

Referenslista

Arbetsmarknadsdepartementet, 2012. *Urbana utvecklingsområden - statistisk uppföljning utifrån sju indikatorer*. Hämtad: 18/3 2022.

<https://www.regeringen.se/49bafc/contentassets/00a8cf242d7c434aabf50ee15b8fdefe/urbana-utvecklingsomraden---statistisk-uppfoljning-utifran-sju-indikatorer-hela-dokumentet>

Connable, Ben - J. McNerney, Michael - Marcellino, William - B. Frank, Aaron - Hargrove, Henry - N. Posard, Marek - Zimmerman, S. Rebecca - Lander, Natasha - J. Castillo, Jasen, - Sladden, James, et al. 2019. "Will to Fight - Returning to the Human Fundamentals of War" i *RAND Corporation*. Hämtad: 22/3 2022.

https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RB10040.html

Dahlström, Lucas, 2022. "Det värsta säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget – så reagerar våra nordiska grannar på den ryska invasionen" i *Yle.se*. Hämtad: 21/3 2022.

<https://svenska.yle.fi/a/7-10013429>

Falkenberg, Evelina, 2020. *Folkförankrat Totalförsvar - en kvalitativ studie om unga invånares försvarsvilja i nutida Sverige*. Umeå Universitet. Hämtad: 22/3 2022.

<http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1468710/FULLTEXT01.pdf>

Försvarsmakten. "Behörighetskrav till grundutbildning med värnplikt" i *Forsvarsmakten.se*. Hämtad: 5/5 2022. [Krav grundutbildning - Försvarsmakten \(forsvarsmakten.se\)](https://www.forsvarsmakten.se/krav-grundutbildning)

Försvarsmakten. "Värnplikt" i *Forsvarsmakten.se*. Hämtad 16/5 2022.

<https://www.forsvarsmakten.se/sv/information-och-fakta/varnplikt/>

Hufvudstadsbladet, 2022. "Sverige planerar ökad satsning på försvaret - fler unga ska göra värnplikt" i *Hbl.fi*. Hämtad: 16/5 2022. [Sverige planerar ökad satsning på försvaret – fler unga ska göra värnplikt \(hbl.fi\)](https://www.hbl.fi/nyheter/sverige-planerar-okad-satsning-pa-forsvaret-fler-unga-ska-gora-varnplikt)

Helenius, Dan, 2022. "Ukrainas försvarsvilja och stridsduglighet har överraskat omvärlden under krigets första månad" i *Yle.se*. Hämtad 4/5 2022. <https://svenska.yle.fi/a/7-10014556>

Holm, Boel, 2022. "Tusentals redo lämna det civila och rycka in" i *Svenska Dagbladet*. Hämtad 4/5 2022.

[Intresset för Hemvärnet ökar: Tusentals redo lämna det civila och rycka in | SvD](https://www.svd.se/nyheter/utrikes/tusentals-redo-lamna-det-civila-och-rycka-in)

Littlewood, Paul & Herkommer, Sebastian & Koch, Max (2007). "Social exclusion, the underclass and welfare – A critical analysis", s. 7 – 32 i *Social welfare, social exclusion*. Värpinge ord & text, Lund.

Modéer, Björn, 1974. *DEFINITIONER AV BEGREPPET FÖRSVARSVILJA – Några kritiska kommentarer*, Stockholm: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. "Totalförsvarspunkt" i *msb.se*. Hämtad: 16/5 2022. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/krigsorganisation-och-krigsplacering/totalforsvarspunkt/>

Statskontoret, 2017. "Förtroende för staten - förvaltningspolitiska utvecklingsområden och prioriteringar 2017-2018" i *Statskontoret.se*. Hämtad: 23/4 2022. [Förtroende för staten – förvaltningspolitiska utvecklingsområden och prioriteringar 2017–2018 \(statskontoret.se\)](https://www.statskontoret.se/utredningar/2017-2018/fortroende-for-staten-forvaltningspolitiska-utvecklingsomraden-och-prioriteringar)

Tanaka, Sofia - Rosén, Hans, 2022. "Regeringen vill höja försvarsanslagen till två procent av BNP" i *Dagens Nyheter*. Hämtad 21/3 2022. <https://www.dn.se/sverige/regeringen-vill-hoja-forsvarsanslagen-till-tva-procent-av-bnp/>

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.

Wedebbrand, Christoffer - Jonsson, Daniel, 2021. "Svenskarnas Försvarsvilja" i *Totalförsvarets forskningsinstitut*. Hämtad: 17/3 2022. <https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--5206--SE>

Wirtén, Gustav, 2018. "Här är valdeltagandet lägst i Sverige" i *Sverigesradio.se*. Hämtad 25/4 2022. [Här är valdeltagandet lägst i Sverige - P4 Malmöhus | Sveriges Radio](https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=131&artikel=7411111)

Appendix

Variabelnamn:

Försvarsvilja = will_to_fight_dum

Härkomst = utsatt_område_rätt

Nationell stolthet = proud_swede

Kön = könstillhörighet

Åsikt försvarsanslag = opinion_on_defence_budget

Förtroende för staten = hogt_fortroende

I. Bivariat regression: Försvarsvilja - Härkomst (Diagram 1.)

Linear regression		Number of obs	=	84		
		F(1, 82)	=	0.01		
		Prob > F	=	0.9410		
		R-squared	=	0.0001		
		Root MSE	=	.49897		
will_to_fight_dum	Coefficient	Robust std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]	
utsatt_område_rätt	-.0082353	.1108537	-0.07	0.941	-.2287586	.212288
_cons	.42	.0706458	5.95	0.000	.279463	.560537

II. Bivariat regression: Försvarsvilja - Nationell stolthet (Diagram 2.)

Linear regression		Number of obs	=	84		
		F(1, 82)	=	10.55		
		Prob > F	=	0.0017		
		R-squared	=	0.0914		
		Root MSE	=	.47563		
will_to_fight_dum	Coefficient	Robust std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]	
proud_swede	.3342837	.1029366	3.25	0.002	.1295099	.5390574
_cons	.173913	.0799922	2.17	0.033	.014783	.3330431

III. Bivariat regression: Nationell stolthet - Härkomst (Diagram 3.)

Linear regression		Number of obs	=	102		
		F(1, 100)	=	0.52		
		Prob > F	=	0.4725		
		R-squared	=	0.0053		
		Root MSE	=	.44438		
proud_swede		Coefficient	Robust std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]
utsatt_område_rätt		-.0650374	.0901786	-0.72	0.472	-.2439492 .1138744
_cons		.7627119	.0559361	13.64	0.000	.6517362 .8736875

IV. Bivariat regression: Försvarsvilja - Kön (Diagram 4.)

Linear regression		Number of obs	=	84		
		F(1, 82)	=	10.14		
		Prob > F	=	0.0021		
		R-squared	=	0.1130		
		Root MSE	=	.46994		
will_to_fight_~m		Coefficient	Robust std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]
könstillhörighet		.3376471	.1060453	3.18	0.002	.1266891 .548605
_cons		.28	.0642677	4.36	0.000	.152151 .407849

V. Multivariat regression: Försvarsvilja - Kön (kontrollvariabel) - Härkomst

Linear regression		Number of obs	=	84		
		F(2, 81)	=	5.07		
		Prob > F	=	0.0084		
		R-squared	=	0.1138		
		Root MSE	=	.47263		
will_to_fight_~m	Coefficient	Robust std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]	
könstillhörighet	.3378477	.1065945	3.17	0.002	.125758	.5499374
utsatt_område	.0284285	.1069962	0.27	0.791	-.1844604	.2413174
_cons	.2697657	.075372	3.58	0.001	.1197991	.4197324

VI. Multivariat regression: Försvarsvilja - Kön (kontrollvariabel) - Nationell stolthet

Linear regression		Number of obs	=	84		
		F(2, 81)	=	10.34		
		Prob > F	=	0.0001		
		R-squared	=	0.1909		
		Root MSE	=	.45159		
will_to_fight_~m	Coefficient	Robust std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]	
könstillhörighet	.3176283	.0996746	3.19	0.002	.1193071	.5159495
proud_swede	.3093805	.1076459	2.87	0.005	.0951989	.5235622
_cons	.0634336	.0960679	0.66	0.511	-.1277114	.2545787

VII. Bivariat regression: Åsikt om försvarsanslag - Nationell stolthet (Diagram 5.)

Linear regression		Number of obs	=	87		
		F(1, 85)	=	0.53		
		Prob > F	=	0.4696		
		R-squared	=	0.0071		
		Root MSE	=	.38079		
opinion_on_~m	Coefficient	Robust std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]	
proud_swede	.0734266	.101096	0.73	0.470	-.1275794	.2744325
_cons	.7727273	.0903911	8.55	0.000	.5930056	.952449

VIII. Bivariat regression: Försvarsvilja - Förtroende för staten (Diagram 6.)

Linear regression		Number of obs	=	84		
		F(1, 82)	=	1.30		
		Prob > F	=	0.2570		
		R-squared	=	0.0158		
		Root MSE	=	.49503		
will_to_fight~m	Coefficient	Robust std. err.	t	P> t	[95% conf. interval]	
hogt_fortroende	.1247844	.1093093	1.14	0.257	-.0926666	.3422353
_cons	.3617021	.0709367	5.10	0.000	.2205864	.5028178